অন্নগৌডা নাথগৌডা পাটিল

বনাম

প্ৰতিপালক অধিকৰণ আৰু আন এজন

[পতঞ্জলী শাস্ত্ৰী চি.জে., মুখাৰ্জীয়া, দাস আৰু ভিভিয়ান বোস জে.জে.]

হিন্দু আইন - উত্তৰাধিকাৰ - মহিলাৰ সম্পত্তিৰ উত্তৰাধিকাৰ - হিন্দু উত্তৰাধিকাৰ বিধি (সংশোধনী) অধিনিয়ম (১৯২৯ চনৰ II) - প্ৰযোজ্যতা – ভগ্নীৰ পুত্ৰৰ অধিকাৰ - কুমাৰীৰ সম্পত্তি - উত্তৰাধিকাৰৰ ক্ৰম।

হিন্দু উত্তৰাধিকাৰ বিধি (সংশোধনী) অধিনিয়ম (১৯২৯ চনৰ II) যিয়ে পুত্ৰৰ কন্যা, কন্যাৰ কন্যা, ভগ্নী আৰু ভনীয়েকৰ পুত্ৰক ককাক আৰু খুৰাকৰ বা বৰদেউতাকৰ মাজত উত্তৰাধিকাৰ ক্ৰমত পৰিচয় কৰাই দিছিল, সেই আইনখন কেৱল হিন্দু পুৰুষৰ পৃথক সম্পত্তিৰ ক্ষেত্ৰতহে প্ৰযোজ্য যিজন ইচ্ছাপত্ৰবিহীনভাৱে মৃত্যুবৰণ কৰে। ই হিন্দু পুৰুষৰ মালিকীস্বত্বত থকা কোনো ধৰণৰ সম্পত্তিৰ বিভাজনৰ ক্ষেত্ৰত আইন সলনি নকৰে আৰু হিন্দু মহিলাৰ সম্পত্তিৰ উত্তৰাধিকাৰ নিয়ন্ত্ৰণ কৰাৰ অভিপ্ৰায় একেবাৰেই নকৰে। সেয়েহে হিন্দু মহিলাৰ *স্ত্ৰীধন* সম্পত্তিৰ ক্ষেত্ৰত উত্তৰাধিকাৰী নিৰ্ধাৰণৰ বাবে এই আইনখনৰ প্ৰসংগ আনিব নোৱাৰি।

কুমাৰী অৱস্থাত মৃত্যু হোৱা হিন্দু মহিলাৰ সম্পত্তি প্ৰথমে জৰায়ুজ ভাতৃৰ ওচৰলৈ যায়, তাৰ পিছত মাকলৈ আৰু তাৰ পিছত পিতৃৰ ওচৰলৈ যায় আৰু মাক আৰু পিতৃৰ বিয়োগ হ'লে নিকটৱৰ্ত্তী সম্পৰ্কীয়লৈ যায়, অৰ্থাৎ, পিতৃৰ সপিন্দলৈ আৰু তেওঁলোকৰ অভাৱত মাতৃৰ সপিন্দলৈ, দুয়োটা সামীপ্যৰ ক্ৰমত যায়।

উত্তৰাধিকাৰৰ মিতক্ষৰ নিয়মৰ লগতে ময়ুখ আইনৰ অধীনত খুৰাকৰ বা বৰদেউতাকৰ পুত্ৰই ভনীয়েকৰ পুত্ৰতকৈ অগ্ৰাধিকাৰ লাভ কৰি এগৰাকী হিন্দুৰ সম্পত্তিৰ উত্তৰাধিকাৰী হোৱাৰ অধিকাৰী।

মাণ্ডা মহালক্ষ্মম্মা বনাম মন্ত্ৰবাদী (আই.এল.আৰ. ১৯৪৭ মাড. ২৩), শকুন্তলা বাই বনাম প্ৰতিপালক অধিকৰণ (আই.এল.আৰ. ১৯৪২ নাগ. ৬২৯), তালুকৰাজ কুৱৰ বনাম বাচ্ছা কুৱৰ (আই.এল.আৰ. ২৮ পাট. ১৫০), কুপ্পুস্বামী বনাম মাণিক্কাছাৰী (এ.আই.আৰ. ১৯৫০ মাড. ১৯৬) অনুমোদিত। শামৰাও বনাম ৰঘুনন্দন (আই.এল.আৰ ১৯৩৯ বম. ২২৮), এম. চৰজো বনাম দিননাথ (এ.আই.আৰ. ১৯৩৭ লাহ. ১৯৬), কেহৰ সিং বনাম আত্তৰ সিং (এ.আই.আৰ. ১৯৪৪ লাহ. ১১৪২), ইন্দ্ৰ পাল বনাম হুমংগী দেৱী (আই.এল.আৰ ১৯৪৯ অল. ৮১৬) অনুমোদিত নহয়।

দেৱানী আপীল অধিকাৰক্ষেত্ৰ: ১৯৫০ চনৰ দেৱানী আপীল নং ১১৫।

১৯৩৮ চনৰ ৮৯০ নং দেৱানী মোকৰ্দ্দমাত চাতাৰাৰ প্ৰথম শ্ৰেণীৰ অধীনস্থ ন্যায়াধীশৰ ১৯৪১ চনৰ ১৫ মাৰ্চ তাৰিখৰ এক আজ্ঞপ্তিৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা ১৯৪১ চনৰ প্ৰথম আপীল নং ২৭৪-ত বম্বে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ (মেকলিন আৰু ৰাজাধ্যক্ষ জে.জে.)১৯৪৫ চনৰ ১৪ মাৰ্চৰ ৰায় আৰু আজ্ঞপ্তিৰ পৰা আপীল।

আপীলকাৰীৰ বাবে জি.আৰ. মদভৰী (তেওঁৰ লগত কে.আৰ. বাৰ্গেৰী)।

১ নং প্ৰতিবাদীৰ বাবে এইচ.জে. উমৰিগাৰ।

২ নং প্ৰতিবাদীৰ বাবে ভাৰতৰ মহান্যায়বাদী এম.চি. চেটালভাদ (তেওঁৰ সৈতে কে.জি. দাটাৰ)।

১৯৫১ চনত ১৭ ডিচেম্বৰত আদালতৰ ৰায়দান প্ৰদান কৰে নিম্নোক্ত ন্যায়াধীশে:

মুখাৰ্জীয়া জে. - এই আপীল ১৯৪৫ চনৰ ১৪ মাৰ্চ তাৰিখে বম্বে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ খণ্ড ন্যায়ালয়ৰ ৰায় আৰু আজ্ঞপ্তিৰ বিৰুদ্ধে নিৰ্দেশিত, যিয়ে আপীলত চাতাৰাৰ প্ৰথম শ্ৰেণীৰ অধীনস্থ ন্যায়াধীশৰ ১৯৩৮ চনত ৮৯০ নং দেৱানী মামলাত গৃহীত হোৱা সিদ্ধান্তক দৃঢ় কৰিছিল। চিকুৰ্ডে এষ্টেট নামেৰে জনাজাত বিবাদিত সম্পত্তিৰ ওপৰত নিজৰ অধিকাৰ স্থাপনৰ বাবে আমাৰ সন্মুখত থকা আপীলকাৰীসকলে মূল আদালতত বাদী

হিচাপে এই বুলি মামলা দাখিল কৰিছিল যে তেওঁলোক হিন্দু আইন অনুসৰি, এজন ভীমাবাইৰ নিকটতম উত্তৰাধিকাৰী, যি স্বীকাৰ্য্যভাৱে সম্পত্তিখিনিৰ শেষ স্বত্বাধিকাৰী আছিল। প্ৰথমতে এই গোচৰটো এগৰাকী প্ৰতিবাদকাৰীৰ বিৰুদ্ধে উত্থাপন কৰা হৈছিল, অৰ্থাৎ চাতাৰাৰ প্ৰতিপালক অধিকৰণৰ বিৰুদ্ধে আৰু স্বীকাৰ্য্য যে প্ৰতিপালক অধিকৰণে ভীমাবাইৰ সম্পত্তি তেওঁ জীয়াই থকাৰ সময়তে নিজৰ দখললৈ আনিছিল, আৰু তাইৰ মৃত্যুৰ পিছতো এতিয়াও সেই সম্পত্তিৰ দখল অব্যাহত আছে। পিছলৈ ২, ৩ আৰু ৪ নং প্ৰতিবাদী, যিয়ে সেই সম্পত্তিৰ উত্তৰাধিকাৰৰ প্ৰতিদ্বন্দ্বী দাবী উত্থাপন কৰে, তেওঁলোকক মামলাত হস্তক্ষেপ কৰিবলৈ দিয়া হয় আৰু পক্ষ-প্ৰতিবাদী হিচাপে সংযুক্ত কৰা হয়। এতিয়া ১ নং প্ৰতিবাদী হিচাপে পৰিগণিত হোৱা প্ৰতিপালক অধিকৰণে নিৰপেক্ষ মনোভাৱ গ্ৰহণ কৰিছিল আৰু আদালতে এই সম্পত্তিৰ উপযুক্ত অধিকাৰী বুলি ঘোষণা কৰা যিকোনো ব্যক্তিক এই সম্পত্তি গতাই দিবলৈ ইচ্ছা প্ৰকাশ কৰিছিল। তলৰ আদালতে প্ৰতিবাদী ২ আৰু ৩ ৰ দাবীক অস্বীকাৰ কৰিছিল আৰু তেওঁলোকে আমাৰ সন্মুখত থকা আপীলত নিজৰ দাবী উত্থাপন কৰিবলৈ অহা নাছিল। এতিয়া দৃশ্যপটত উপস্থিত থকা প্ৰতিদ্বন্দ্বী দাবীদাৰ দুজন এফালে বাদী আৰু আনফালে ৪ নং প্ৰতিবাদী, আৰু এই আপীলৰ সমগ্ৰ বিতৰ্কটো এই কথাটোকে কেন্দ্ৰ কৰিছে যে ভীমাবাইৰ মৃত্যুৰ পিছত বিতৰ্কিত বাগিচাখনৰ উত্তৰাধিকাৰী হোৱাৰ তেওঁলোকৰ ভিতৰত কাৰ অগ্ৰাধিকাৰমূলক অধিকাৰ আছে। গোচৰৰ প্ৰাসংগিক তথ্য আৰু পক্ষসমূহে উত্থাপন কৰা যুক্তিসমূহৰ শলাগ ল'বলৈ তলৰ বংশাৱলীৰ উল্লেখ কৰাটো সুবিধাজনক হ'ব যিটো কোনো পক্ষৰ দ্বাৰা বিতৰ্কিত নহয়।

ভিথালৰাও (১৮৯৬ চনত মৃত্যু)

গণপতৰাও (১৯১৪ চনত মৃত্যু)
তংগাৰা ওৰফে
আনন্দীবাই (প্ৰতিবাদী ২)

৩-২-১৯৩৯ ত
প্ৰতিবাদী ৩ বাবাচাহেবক
তুলি লৈছিল

নীলকণ্ঠৰাও
(১৮৯৯ চনত মৃত্যু)

আনন্দৰাও
(১৯১৩ চনত মৃত্যু)
কৃষ্ণাবাই

ভিথালৰাও (প্ৰতিবাদী ৪)ক
৪-১১-১৯২৪ ত কৃষ্ণাবাইয়ে
তুলি লৈছিল। উত্তৰদাতা ২।

ফিৰাংগোজিৰাও
(১৫-১১-১৯১৯ ত মৃত্যু)

ভীমাবাই (কন্যা)
(২৭-১-১৯৩২ ত মৃত্যু)

তনক্কা (সন্তান অবিহনে
তেওঁৰ ভগ্নী গংগাবাইৰ
আগতে মৃত্যু হৈছিল

গংগাবাই (১৪-২-১৯২৪
-ত মৃত্যু)
নাথগৌডা

অন্নগৌডা
(বাদী নং ১)
আপীলকাৰী নং ১

বালগৌডা
(বাদী নং ২)
আপীলকাৰী নং ২

দুয়োটা পক্ষৰ গোচৰ যে বংশবৃক্ষৰ তালিকাৰ ওপৰত নাম থকা আৰু পক্ষসমূহৰ উমৈহতীয়া পূৰ্বপুৰুষ ভিথালৰাৱে বিবাদিত সম্পত্তি দেশমুখী সেৱাৰ বংশানুক্ৰমিক পদৰ সৈতে জড়িত ৱতন সম্পত্তি হিচাপে ৰাখিছিল।

১৮৯২ চনৰ ২৮ নৱেম্বৰত গৰ্ডন চেটলমেণ্ট বুলি জনাজাত এক বন্দবস্তীৰ অধীনত ভিথালৰাৱে এখন ছনদ লাভ কৰিছিল, যাৰ উদ্দেশ্য আছিল দেশৰ সেই অংশত কিছুমান ৱতনদাৰৰ সেৱা হ্ৰাস কৰা আৰু এফালে চৰকাৰ আৰু আনফালে ৱতনদাৰৰ মাজত চুক্তিবদ্ধ হোৱাৰ দৰে তেওঁলোকৰ পদৰ লগত সংলগ্ন সেৱাসমূহ সম্পন্ন কৰাৰ দায়িত্বৰ পৰা কিছুমান চৰ্ত আৰু নিয়মৰ ভিত্তিত মুক্ত কৰা। বন্দবস্তীৰ চৰ্তসমূহ সাধাৰণতে ছনদসমূহত সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছিল আৰু ১৮৯২ চনত এনে এটা ছনদ ভিথালৰাওক প্ৰদান কৰা হৈছিল। এয়া বিতৰ্কিত নহয় যে এই বন্দবস্তীৰ পিছতো ১৮৭৪ চনৰ বম্বে অধিনিয়ম III-য়ে সংজ্ঞাবদ্ধ কৰা অনুসৰি ভিথালৰাও ৱতনদাৰ হৈয়েই থাকিল আৰু বিতৰ্কিত ৱতনটো জ্যেষ্ঠাধিকাৰৰ নিয়মৰ দ্বাৰা পৰিচালিত অবিভাজ্য ভূ-সম্পত্তিত আছিল। ১৮৯৬ চনত ভিথালৰাওৰ মৃত্যু হয় আৰু তেওঁৰ পিছত তেওঁৰ ডাঙৰ পুত্ৰ গণপতৰাৱে জ্যেষ্ঠাধিকাৰৰ নিয়মৰ অধীনত উত্তৰাধিকাৰ লাভ কৰে। ১৯১৪ চনত গণপতৰাৱে সন্তানহীনভাৱে মৃত্যুবৰণ কৰে আৰু তেওঁৰ দুগৰাকী বিধৱা আনন্দিবাই আৰু ইন্দিৰাবাইক এৰি থৈ যায়, যাৰ জ্যেষ্ঠ বিধৱা আনন্দিবাই বৰ্তমানৰ মামলাত ২ নং প্ৰতিবাদী। গণপতৰাওৰ দুয়োজন ভাতৃ অৰ্থাৎ নীলকণ্ঠৰাও আৰু আনন্দৰাও তেওঁৰ পূৰ্বে মৃত্যুবৰণ কৰিছিল। নীলকান্তৰাৱে ফিৰাংগোজিৰাও নামৰ এজন পুত্ৰ আৰু দুগৰাকী কন্যা সন্তান এৰি থৈ যায়, আনহাতে আনন্দৰাৱে নিঃসন্তান মৃত্যুবৰণ কৰি তেওঁৰ বিধৱা কৃষ্ণাবাইক এৰি যায়, যিয়ে পিছলৈ ভিথালৰাওক তুলি লয়, যিজন মামলাটোৰ ৪ নং প্ৰতিবাদী। গণপতৰাৱে নিজৰ সকলো ৱতন আৰু অ-ৱতন সম্পত্তি ফিৰাংগোজীৰাওৰ বাবে ইচ্ছাপত্ৰৰ জৰিয়তে এৰি থৈ গৈছিল আৰু পিছৰজনে ইচ্ছাপত্ৰ আৰু পোনপটীয়া জ্যেষ্ঠাধিকাৰৰ আইন দুয়োটাৰে অধীনত সম্পত্তিৰ উত্তৰাধিকাৰ লাভ কৰিছিল, সেই সময়ত তেওঁ পৰিয়ালটোৰ একমাত্ৰ পুৰুষ সদস্য আছিল। ১৯১৯ চনত ফিৰাংগোজিৰাওৰ মৃত্যু হয় আৰু সেই সময়ত নাবালিকা হৈ থকা তেওঁৰ একমাত্ৰ কন্যা ভীমাবাইক এৰি থৈ যায়। ১৯২১ চনৰ ২৩ ছেপ্টেম্বৰত ফিৰাংগোজীৰাওৰ ঠাইত ৱতনদাৰ হিচাপে গাঁৱৰ পঞ্জীত ভীমাবাইৰ নাম সন্নিবিষ্ট কৰা হয় আৰু তাৰ পিছৰ বছৰত চাতাৰাৰ প্ৰতিপালক অধিকৰণে ভীমাবাইৰ সম্পত্তিৰ অধীক্ষকৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰে। ১৯২৩ চনৰ ১১ অক্টোবৰত বম্বে চৰকাৰে তেওঁলোকৰ সংকল্প নং এ-৪৭১ দ্বাৰা চিকুৰ্ডে দেশমুখ ৱতনক অনুমানিকভাৱে এই ভিত্তিত চৰকাৰৰ হাতত তামাদি হোৱা বুলি ঘোষণা কৰে যে ফিৰাংগোজীৰাওৰ মৃত্যুৰ পিছত ৱতন পৰিয়ালত কোনো পুৰুষ উত্তৰাধিকাৰী নাছিল। তাৰ পিছত গাঁৱৰ পঞ্জীত নতুনকৈ প্ৰৱিষ্টি কৰা হ'ল য'ত ভীমাবাইক ৱতনদাৰ হিচাপে নহয়, ফিৰাংগোজিৰাওৰ উত্তৰাধিকাৰী হিচাপে লিপিবদ্ধ কৰা হয় আৰু চৰকাৰে জব্দ কৰাৰ পিছত মাটিবোৰ ৰায়তৱাৰী মাটিলৈ ৰূপান্তৰিত কৰি সম্পূৰ্ণ মূল্যায়নৰ আওতালৈ অনা বুলি বৰ্ণনা কৰা হয়। ১৯২৪ চনৰ ৪ নৱেম্বৰত আনন্দৰাওৰ বিধৱা কৃষ্ণাবাইয়ে ৪ নং প্ৰতিবাদীক স্বামীৰ পুত্ৰ হিচাপে তুলি লয়। ১৯৩২ চনৰ ২৭ জানুৱাৰীত ভীমবাইৰ অবিবাহিত অৱস্থাত মৃত্যু হয় আৰু তেওঁৰ সম্পত্তি প্ৰতিপালক অধিকৰণৰ পৰিচালনাত চলি থাকে। আমাৰ সন্মুখত থকা আপীলকাৰীসকলে, যিসকল ফিৰাংগোজীৰাওৰ ভগ্নীৰ

পুত্ৰ, ১৯৩৮ চনৰ ৫ আগষ্টত এই মামলাটো আনিছিল আৰু তেওঁলোকৰ গোচৰটো হ'ল, মূলতঃ, ১৯২৩ চনৰ ১১ অক্টোবৰত চৰকাৰৰ সংকল্প গৃহীত হোৱাৰ পিছত চিকুৰ্ডে এষ্টেট এটা ৰতন সম্পত্তি হৈ থকা নাছিল আৰু এনে সম্পত্তিৰ উত্তৰাধিকাৰ হিন্দু আইনৰ সাধাৰণ নিয়মৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হৈছিল, ১৮৮৬ চনৰ অধিনিয়ম V-ৰ বিধান অনুসৰি নহয় যিয়ে ৰতন পৰিয়ালৰ এজন পুৰুষ সদস্যৰ সৈতে এগৰাকী মহিলাৰ জৰিয়তে দাবী কৰা সম্পৰ্ক স্থগিত ৰাখে। এই সম্পত্তিখিনি চূড়ান্তভাৱে ভীমাবাইৰ সম্পত্তি হোৱাৰ বাবে আৰু কুমাৰী অৱস্থাতে তেওঁৰ মৃত্যু হোৱাৰ বাবে বাদীসকল তেওঁৰ পিতৃৰ নিকটৱৰ্তী উত্তৰাধিকাৰী হোৱাৰ বাবে হিন্দু আইনৰ সাধাৰণ নিয়মৰ অধীনত উত্তৰাধিকাৰী হোৱাৰ অধিকাৰী বুলি আহ্বান জনোৱা হৈছিল। ইতিমধ্যে কোৱাৰ দৰে এই আপীলত ২ নং উত্তৰদাতা হিচাপে থকা ৪ নং প্ৰতিবাদীজনক মামলা দাখিল কৰাৰ কিছু সময়ত পিছত পক্ষ-প্ৰতিবাদী হিচাপে যোগ কৰা হৈছিল আৰু তেওঁৰ হৈ উত্থাপিত বিতৰ্কটো আছিল যে তেওঁক ১৯২৪ চনৰ ৪ নৱেম্বৰত আনন্দৰাওৰ কৰণে যথাযথভাৱে তুলি লোৱা হোৱা হেতুকে তেওঁ মামলাত থকা সম্পত্তিৰ আটাইতকৈ নিকটতম উত্তৰাধিকাৰী আছিল যিটো এটা ৰতন সম্পত্তি আছিল আৰু আদালতক তেওঁৰ পক্ষত ঘোষণা কৰিবলৈ প্ৰাৰ্থনা কৰিছিল। ৩ নং প্ৰতিবাদীয়ে ১৯৩৯ চনৰ ফেব্ৰুৱাৰী মাহৰ কোনোবা এটা সময়ত ২ নং প্ৰতিবাদী আনন্দীবাইয়ে স্বামী গণপতৰাওৰ পুত্ৰ হিচাপে তেওঁক তুলি লোৱা বুলি দাবী কৰিছিল।

প্ৰমাণসমূহ বিবেচনা কৰি বিচাৰ আদালতে এই সিদ্ধান্তত উপনীত হয় যে চিকুৰ্ডে এষ্টেট জ্যেষ্ঠাধিকাৰৰ নিয়মৰ দ্বাৰা পৰিচালিত এক অবিভাজ্য সম্পত্তি। এইটো সিদ্ধান্ত কৰা হৈছিল যে, ই এক অবিভাজ্য যৌথ সম্পত্তি হোৱাৰ বাবে, উত্তৰজীৱিতাৰ নিয়ম এতিয়াও প্ৰযোজ্য আৰু ফলস্বৰূপে কোনো পুত্ৰ এৰি নোযোৱাকৈয়ে গণপতৰাওৰ মৃত্যুৰ লগে লগে সম্পত্তিখিনি উত্তৰজীৱিতাৰ দ্বাৰা পৰৱৰ্তী জ্যেষ্ঠ শাখালৈ পাৰ হৈ যায় যিটো আছিল ফিৰাংগোজীৰাওৰ। অধীনস্থ ন্যায়াধীশে লোৱা মতামত হ'ল যে ফিৰাংগোজীৰাওৰ মৃত্যুৰ পিছত ভীমাবাইয়ে সেই সম্পত্তিৰ সাময়িক স্বত্বহে গ্ৰহণ কৰিছিল যি সম্পত্তি পৰিয়ালত দত্তক লোৱাৰ দ্বাৰা এজন পুৰুষ সদস্যৰ উত্থানৰ ফলত অপসাৰিত হ'ব লাগিছিল আৰু দৰাচলতে, তেওঁৰ সেই সম্পত্তিৰ স্বত্ব ৪ নং প্ৰতিবাদীক আনন্দৰাওৰ বিধৱাই দত্তক লোৱাৰ সময়ত আইনগতভাৱে অপসাৰণ কৰা হৈছিল। অধীনস্থ ন্যায়াধীশৰ মতে চিকুৰ্ডে এষ্টেটক তামাদী বুলি গণ্য কৰা চৰকাৰৰ সংকল্পটো অকালপক্ক আছিল আৰু যেতিয়ালৈকে বিধৱাসকল জীয়াই আছিল, যিসকল পুত্ৰ তুলি ল'বলৈ সক্ষম আছিল, তেতিয়ালৈকে ইয়াক আইনগতভাৱে কৰিব পৰা নগ'ল। বিচাৰ ন্যায়াধীশে আৰু কয় যে ভীমাবাইক মৃত্যুৰ আগলৈকে সম্পত্তিটো ৰতন হিচাপে ৰখা বুলি ধৰা হ'লেও ১৮৮৬ চনৰ বম্বে অধিনিয়ম V-ৰ অধীনত উত্তৰাধিকাৰ পাবলগীয়া পৰৱৰ্তী উত্তৰাধিকাৰী হ'ব ৪ নং প্ৰতিবাদী আৰু বাদীসকল নহয়। ফলত বাদীসকলৰ মামলা খাৰিজ কৰা হ'ল। ইয়াৰ পিছত বাদীসকলে বম্বেৰ উচ্চ ন্যায়ালয়লৈ আবেদন জনায় আৰু এই আবেদনৰ শুনানি গ্ৰহণ কৰে মেকলিন আৰু ৰাজাধ্যক্ষ জে.জে.ৰে গঠিত খণ্ড ন্যায়ালয়ে। বিদ্বান ন্যায়াধীশসকলে আবেদন খাৰিজ কৰি বিচাৰ আদালতৰ সিদ্ধান্ত নিশ্চিত কৰিলে যদিও তেওঁলোকে দিয়া কাৰণ বিচাৰ ন্যায়াধীশে দিয়া কাৰণ একে নহয়। ১৮৯২ চনত ভিথালৰাওক প্ৰদান কৰা চনদৰ নিৰ্মাণৰ ওপৰত উচ্চ ন্যায়ালয়ে ৰায় দিছিল যে ১৯২৩ চনত পুৰুষ উত্তৰাধিকাৰী নথকাৰ ভিত্তিত চৰকাৰে গৃহীত কৰা ৰতন সম্পত্তিৰ তামাদী বা বাজেয়াপ্তকৰণৰ আদেশ এক যুক্তিকৰ আৰু বৈধ আদেশ নাছিল আৰু যদিও চনদৰ প্ৰাসংগিক দফাটোৰ

অধীনত চৰকাৰে পুৰুষ উত্তৰাধিকাৰীৰ অনুপস্থিতিত এই অৰ্থত ৰতন পুনৰ আৰম্ভ কৰিব পাৰে যে তেওঁলোকে সম্পত্তিখিনিক সম্পূৰ্ণ মূল্যায়নৰ বাবে দায়বদ্ধ কৰিব পাৰে, তথাপিও ৰতন সম্পত্তিৰ অন্যান্য ব্যৱস্থা এতিয়াও চলি থাকিব। ফলস্বৰূপে, ১৮৮৬ চনৰ অধিনিয়ম V-য়ে এতিয়াও এনে সম্পত্তিৰ উত্তৰাধিকাৰ নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব আৰু সেই অধিনিয়মৰ ২ নং ধাৰা অনুসৰি বাদীসকলতকৈ ৪ নং প্ৰতিবাদীৰ অগ্ৰাধিকাৰমূলক অধিকাৰ আছিল। এই সিদ্ধান্তৰ বিৰুদ্ধেই বাদীসকলে এই আদালতত আপীল আগবঢ়াইছে।

বাদী-আপীলকাৰীৰ হৈ হাজিৰ হোৱা বিদ্বান অধিবক্তাই আপীলৰ সমৰ্থনত দুই ধৰণৰ বিতৰ্ক উত্থাপন কৰিছে। প্ৰথমতে এইটো কোৱা হৈছে যে উচ্চ ন্যায়ালয়ে ভুল কৰিছিল যে চিকুৰ্ডে এষ্টেটে চৰকাৰে ১৯২৩ চনৰ ১১ অক্টোবৰৰ সংকল্পৰ দ্বাৰা পুনৰ আৰম্ভ কৰাৰ পিছতো ইয়াৰ ৰতন চৰিত্ৰ বজাই ৰাখিছিল; আৰু যদি ই অ-ৰতন হয়, তেন্তে বাদীসকল ভীমাবাইৰ ৪ নং প্ৰতিবাদীতকৈ অধিক নিকটৱৰ্তী উত্তৰাধিকাৰী হ'লহেঁতেন। উত্থাপিত আনটো বিতৰ্ক হ'ল যে যদিও সম্পত্তিটো ভীমবাইৰ হাতত ৰতন হৈ আছিল, পিছৰজনক শব্দটোৰ প্ৰকৃত অৰ্থত ৰতনদাৰ হিচাপে গণ্য কৰিব লাগিব আৰু ই এটা নতুন বংশধৰৰ গোষ্ঠী হ'ব। সেই দৃষ্টিভংগীত বাদীসকল ১৮৮৬ চনৰ বম্বে অধিনিয়ম V-ত সংজ্ঞায়িত কৰা অনুসৰি ৰতনদাৰৰ পৰিয়ালৰ ভিতৰত আহিব, আনহাতে ৪ নং প্ৰতিবাদীজন পৰিয়ালৰ বাহিৰত থাকিব।

যুক্তিবোৰ নিঃসন্দেহে আমোদজনক, কিন্তু আমি যিটো মতামত ল'বলৈ সিদ্ধান্ত লৈছো, সেইটো লক্ষ্য কৰিলে দুয়োটাৰে কোনো এটাৰ গুণগত মান অনুসন্ধান কৰাটো প্ৰয়োজনীয় নহ'ব। উল্লেখ কৰিব পাৰি যে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ বিদ্বান ন্যায়াধীশসকলে গোটেইখিনি সময়ত এই ধাৰণাৰে আগবাঢ়িছিল যে যদিহে ভীমাবাইৰ হাতত সম্পত্তিটোক অ-ৰতন বুলি গণ্য কৰা হয় তেন্তে বাদীসকলৰ উত্তৰাধিকাৰৰ অগ্ৰাধিকাৰমূলক অধিকাৰ থাকিব।

কেৱল যদিহে সম্পত্তিখিনি ৰতন আছিল ১৮৮৬ চনৰ বম্বে অধিনিয়ম প্ৰযোজ্য হ'ব আৰু মহিলাৰ জৰিয়তে বংশধৰ হোৱা বাদীসকলক ৪ নং প্ৰতিবাদীলৈ পিছুৱাই দিয়া হ'ব যিজন দত্তক লোৱাৰ দ্বাৰা পৰিয়ালটোৰ পুৰুষ সদস্য হৈ পৰিল। এই আবেদনত ২ নং উত্তৰদাতা হিচাপে থকা ৪ নং প্ৰতিবাদীৰ হৈ উপস্থিত হোৱা চেটালভাদ ডাঙৰীয়াই আমাৰ সমুখত যুক্তি দিয়ে যে এই ধাৰণাটো ভুল, আৰু যদিও সম্পত্তিটোক অ-ৰতন সম্পত্তি হিচাপে গণ্য কৰা হয় আৰু স্ত্ৰীধন হিচাপে সম্পূৰ্ণৰূপে ভীমাবাইৰ অধীনত থাকে, তথাপিও ভীমাবাইৰ সম্পূৰ্ণ সম্পত্তিৰ উত্তৰাধিকাৰী হিচাপে ৪ নং প্ৰতিবাদীৰ বাদীসকলতকৈ বেছি অধিকাৰ থাকিব। যিহেতু এই কথাটো কোনো এখন নিম্ন আদালতৰ ৰায়দানত স্পৰ্শ কৰা হোৱা নাছিল, সেয়েহে আমি দুয়োপক্ষৰ বিদ্বান অধিবক্তাক ইয়াৰ ওপৰত বহু দীঘলীয়াকৈ শুনিছিলো আৰু আমি যি সিদ্ধান্তত উপনীত হৈছো সেয়া হ'ল যে বিদ্বান মহান্যায়বাদীৰ বিতৰ্কটো সু-ভিত্তিযুক্ত আৰু জয়ী হ'ব লাগিব।

এই যুক্তিৰ উদ্দেশ্যে আমি ধৰি ল'ম যে মোকৰ্দ্দমাত থকা সম্পত্তিটো ভীমাবাইৰ অ-ৰতন স্ত্ৰীধন সম্পত্তি আছিল আৰু একমাত্ৰ প্ৰশ্নটো হ'ল, হিন্দু উত্তৰাধিকাৰ আইন অনুসৰি তেওঁৰ মৃত্যুৰ পিছত প্ৰতিদ্বন্দ্বী দাবীদাৰসকলৰ ভিতৰত কোন নিকটতম উত্তৰাধিকাৰী হ'ব? স্বীকাৰ কৰা হৈছে যে ভীমাবাই কুমাৰী অৱস্থাত মৃত্যুবৰণ কৰিছিল আৰু হিন্দু আইন অনুসৰি এগৰাকী কুমাৰীৰ সম্পত্তি প্ৰথমতে জৰায়ুজ ভাতৃৰ হাতলৈ যায়, ইয়াৰ অনুপস্থিতিত মাতৃ আৰু তাৰ পিছত পিতৃৰ হাতলৈ যায়। এই কথা বৌধায়নৰ গ্ৰন্থ (মিতাক্ষৰ, অধ্যায় II, ধাৰা xi, দফা ৩০ চাওঁক)-ত আছে যিটো সকলো ভাষ্যকাৰে মানি লৈছে। ইয়াৰ লগত বীৰামিত্ৰোদয়ে আৰু কয় যে "মাতৃ

আৰু পিতৃৰ অনুপস্থিতিত ই তেওঁলোকৰ নিকটতম সম্পৰ্কলৈ যায়" (বীৰামিত্ৰোদয়, অধ্যায় V, খণ্ড II, ধাৰা ৯ চাওঁক)। বহু সংখ্যক গোচৰৰ ক্ষেত্ৰত এইটো ধৰা হৈছে যে "পিতৃ-মাতৃৰ নিকটতম সম্পৰ্ক" অভিব্যক্তিটোৱে পিতৃৰ সপিণ্ডক আৰু তেওঁলোকৰ অনুপস্থিতিত মাতৃৰ সপিন্দক, দুয়োটাকে সামীপ্যৰ ক্ৰমত বুজায় (মেয়নৰ হিন্দু আইন, ১১ তম সংস্কৰণ, অনুচ্ছেদ ৬২১, পৃষ্ঠা ৭৪১ চাওঁক)। আমাৰ সন্মুখত থকা গোচৰটোত বাদীসকল আৰু ৪ নং প্ৰতিবাদী উভয়েই ফিৰাংগোজিৰাওৰ সপিন্দ, বাদীসকল ফিৰাংগোজিৰাওৰ ভগ্নীৰ পুত্ৰ, আনহাতে পিছৰজন তেওঁৰ খুৰাকৰ পুত্ৰ। এইটো বিতৰ্কিত নহয় যে হিন্দু উত্তৰাধিকাৰ আইন (সংশোধনী) অধিনিয়ম (১৯২৯ চনৰ আইন II)-ৰ দ্বাৰা প্ৰৱৰ্তিত পৰিৱৰ্তনৰ বাহিৰেও মিতাক্ষৰ উত্তৰাধিকাৰ আইন অনুসৰি উত্তৰাধিকাৰী শাৰীত খুৰাকৰ পুত্ৰৰ স্থান ভগ্নীৰ পুত্ৰতকৈ অধিক উচ্চ, আৰু বোম্বে ৰাজ্যত প্ৰচলিত ময়ুখ আইনখনে এই ক্ষেত্ৰত কোনো পাৰ্থক্য নকৰে। মিতক্ষৰ আইন অনুসৰি খুৰাকজন পিতৃৰ ফালৰ পৰা ককাকৰ ঠিক পিছতেই আছে আৰু তেওঁৰ পুত্ৰ তুৰন্তে তেওঁৰ পিছত আছে। অৱশ্যে, ১৯২৯ চনৰ দ্বিতীয় আইন অনুসৰি পৈতৃক ককাক আৰু খুৰাকৰ মাজত আন চাৰিটা সম্পৰ্ক অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে আৰু তেওঁলোক হৈছে পুত্ৰৰ কন্যা, কন্যাৰ কন্যা, ভনীয়েক আৰু ভনীয়েকৰ পুত্ৰ আৰু এইদৰে ১৯২৯ চনৰ হিন্দু উত্তৰাধিকাৰ আইন অধিনিয়ম অনুসৰি খুৰাক আৰু তেওঁৰ পুত্ৰক এই চাৰিটা সম্পৰ্কলৈ পিছুৱাই দিয়া হৈছে। প্ৰশ্নটো হ'ল, এই আইনৰ বিধানসমূহ আচলতে প্ৰয়োগ কৰি এগৰাকী হিন্দু মহিলাৰ স্ত্ৰীধন সম্পত্তিৰ ক্ষেত্ৰত উত্তৰাধিকাৰী নিৰ্ধাৰণ কৰিব পাৰি নেকি? প্ৰস্তাৱনাত উল্লেখ কৰা ধৰণে আইনখনৰ উদ্দেশ্য হৈছে ইচ্ছাপত্ৰবিহীনভাৱে মৃত্যুমুখত পৰা হিন্দু পুৰুষৰ কিছুমান উত্তৰাধিকাৰীয়ে তেওঁৰ সম্পত্তিৰ উত্তৰাধিকাৰী হোৱাৰ ক্ৰম সলনি কৰা; আৰু ধাৰা ১ (২)ত স্পষ্টভাৱে উল্লেখ কৰা হৈছে যে “এই আইনখন কেৱল সেইসকল ব্যক্তিৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য যিসকলে এই আইনখন গৃহীত হোৱাৰ বাহিৰে ইয়াত প্ৰণয়ন কৰা বিধানসমূহৰ ক্ষেত্ৰত মিতাক্ষৰৰ আইনৰ অধীনত থাকিলহেঁতেন, আৰু কেৱল যৌথ অধিকাৰত নথকা আৰু ইচ্ছাপত্ৰৰ দ্বাৰা নিষ্পত্তি নোহোৱা পুৰুষৰ সম্পত্তিৰ ক্ষেত্ৰতহে এনে ব্যক্তিৰ ক্ষেত্ৰত ই প্ৰযোজ্য।” এইদৰে আইনখনৰ পৰিসৰ সীমিত। ই কেৱল ইচ্ছাপত্ৰবিহীন মৃত্যু হোৱা হিন্দু পুৰুষৰ পৃথক সম্পত্তিৰ ওপৰত উত্তৰাধিকাৰ নিয়ন্ত্ৰণ কৰে। ই হিন্দু পুৰুষৰ মালিকানাধীন আন কোনো ধৰণৰ সম্পত্তিৰ হস্তান্তৰৰ ক্ষেত্ৰত আইন সলনি নকৰে আৰু হিন্দু মহিলাৰ সম্পত্তিৰ উত্তৰাধিকাৰ নিয়ন্ত্ৰণ কৰাৰ প্ৰয়াস একেবাৰেই নকৰে। মন কৰিবলগীয়া যে এই আইনখনে এই চাৰিটা সম্পৰ্কক মিতাক্ষৰ আইনৰ অধীনত সকলো পৰিস্থিতিত আৰু সকলো উদ্দেশ্যৰ বাবে বিধিগত উত্তৰাধিকাৰী হিচাপে গণ্য নকৰে; ই তেওঁলোকক উত্তৰাধিকাৰী হিচাপে গণ্য কৰে তেতিয়াহে যেতিয়া পূৰ্বপুৰুষজন পুৰুষ হয় আৰু যিটো সম্পত্তিৰ ক্ষেত্ৰত ইয়াক প্ৰয়োগ কৰিব বিচৰা হয় সেয়া তেওঁৰ পৃথক সম্পত্তি হয়। পুৰুষ আৰু মহিলা পূৰ্বপুৰুষৰ মাজৰ এই পাৰ্থক্য আচলতে যুক্তিসংগত নে নহয় সেয়া বেলেগ কথা, কিন্তু আইনখনৰ ভাষাই এই পাৰ্থক্য স্পষ্টভাৱে উল্লেখ কৰিছে আৰু যেতিয়ালৈকে ভাষাটো স্পষ্ট আৰু দ্বিধাহীন, তেতিয়ালৈকে আন কোনো বিবেচনা একেবাৰেই প্ৰাসংগিক নহয়। আৰু আমাৰ মতে মাদ্ৰাজ, পাটনা আৰু নাগপুৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ কেইবাটাও গোচৰত (মাণ্ডা মহালক্ষম্মা বনাম মন্ত্ৰবাদী (আই.এল.আৰ. ১৯৪৭ মাদ. ২৩); শকুন্তলাবাই বনাম প্ৰতিপালক অধিকৰণ (আই.এল.আৰ ১৯৪২ নাগ. ৬২৯); তালুকৰাজ কুয়েৰ বনাম বাচ্ছা কুয়েৰ (আই.এল.আৰ ২৬ পাট. ১৫০); কুপ্পুস্বামী বনাম মণিকছাৰী (এ.আই.আৰ. ১৯৫০ মেড. ১৯৬) চাওঁক) একেবাৰে সঠিকভাৱে এই মতামত গ্ৰহণ কৰা হৈছে। বোম্বাই, লাহোৰ আৰু এলাহাবাদ উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ কিছুমান সিদ্ধান্তত ইয়াৰ বিপৰীত মতামত প্ৰকাশ পোৱাৰ কথা আমি

অজ্ঞাত নহয় (শামৰাও বনাম ৰঘুনন্দন (আই.এল.আৰ ১৯৩৯ বম. ২২৮); এম.এচ.টি. চাৰ্জো বনাম দিননাথ (এ.আই.আৰ ১৯৩৭ লাহ. ১৯৬); কেহৰ সিং বনাম আত্তৰ সিং (এ.আই.আৰ ১৯৪৪ লাহ. ৪৪২); ইন্দ্ৰ পাল বনাম হুমংগী দেৱী (আই.এল.আৰ. ১৯৪৯ অল. ৮১৬))। বিপৰীত মতামত লোৱা বেছিভাগ সিদ্ধান্ততে গ্ৰহণ কৰা যুক্তিৰ ৰেখাডাল এইদৰে মহাশয় ন্যায়াধীশ সোমজীৰ ভাষাত ক'ব পাৰি (শামৰাও বনাম ৰঘুনন্দন (আই.এল.আৰ. ১৯৩৯ বম. ২২৮-ৰপৰা ২৩০ লৈ) চাওঁক):

“এই আইনখন হিন্দু কুমাৰীৰ স্ত্ৰীধনৰ উত্তৰাধিকাৰ নিৰ্ধাৰণৰ বাবে প্ৰয়োগ কৰিব বিচৰা হোৱা নাই বৰঞ্চ মুল্লাৰ হিন্দু আইনৰ ১৩৯ নং পৃষ্ঠাত উল্লেখ কৰা হিন্দু কুমাৰীৰ স্ত্ৰীধনৰ চতুৰ্থ শ্ৰেণীৰ উত্তৰাধিকাৰী নিৰ্ণয় কৰিবলৈ আবেদনকাৰীয়ে ব্যৱহাৰ কৰিব বিচাৰিছে..... পিতৃৰ উত্তৰাধিকাৰী তেওঁৰ মৃত্যুৰ সময়ত হিন্দু আইন অনুসৰি নিৰ্ণয় কৰিব লাগিব যিদৰে ই বাই চম্পুবাইৰ মৃত্যুৰ সময়ত বৰ্তি আছিল। এইদৰে সেই ক্ৰমটো নিৰ্ণয় কৰিবলৈ আইনখন কাৰ্যকৰী হয় যিটো ক্ৰমত তেওঁৰ উত্তৰাধিকাৰীসকলে তেওঁৰ সম্পত্তিৰ উত্তৰাধিকাৰ লাভ কৰাৰ অধিকাৰী হ'ব, কাৰণ ১৯৩৭ চনৰ ৩ আগষ্টত যদি পিতৃৰ মৃত্যু হৈছিল, সামীপ্যৰ ক্ৰমত তেওঁৰ উত্তৰাধিকাৰীসকল যিসকল তেওঁৰ অধিকাৰী হোৱাৰ অধিকাৰী হ'ব, জৰায়ুজ ভাতৃ, মাতৃ আৰু পিতৃৰ অনুপস্থিতিত তেওঁলোক হ'ব বাই চম্পুবাইৰ উত্তৰাধিকাৰী।” এইটো সঁচা যে কন্যাৰ মৃত্যুৰ তাৰিখত পিতৃৰ উত্তৰাধিকাৰী কোন সেইটো আমি নিশ্চিত কৰিব লাগিব, কিন্তু কন্যাৰ সম্পত্তিৰ উত্তৰাধিকাৰী কোন সেইটো জানিবলৈ তদন্ত কৰা হৈছে। এইটো তদন্তৰ বিষয় হোৱাৰ বাবে ১৯২৯ চনৰ অধিনিয়ম II-ৰ প্ৰয়োগ ইয়াৰ স্পষ্ট চৰ্তসমূহৰ দ্বাৰা বাদ দিয়া হৈছে আৰু সেই উদ্দেশ্যে আইনখনক অস্তিত্বহীন বুলি গণ্য কৰা হ'ব। অৰ্থাৎ আইনখনে প্ৰৱৰ্তন কৰা বিধিগত উত্তৰাধিকাৰীসকলক আওকাণ কৰি হিন্দু উত্তৰাধিকাৰ আইনখনৰ সাধাৰণ বিধানসমূহৰ ভিত্তিত স্ত্ৰীধন উত্তৰাধিকাৰীসকলক নিৰ্ণয় কৰিব লাগে। এই গোচৰসমূহত গ্ৰহণ কৰা দৃষ্টিভংগীৰ ভ্ৰান্তিটো এনেকুৱা যেন লাগে যে তেওঁলোকে ১৯২৯ চনৰ উত্তৰাধিকাৰ আইনখনক সকলো ক্ষেত্ৰতে আৰু সকলো উদ্দেশ্যৰ বাবে উত্তৰাধিকাৰৰ মিতাক্ষৰ আইন সংশোধন বা পৰিৱৰ্তন কৰা বুলি গণ্য কৰে, য'ত নেকি পুৰুষৰ পৃথক সম্পত্তিৰ উত্তৰাধিকাৰ তদন্তৰ বিষয় নহ'লে উত্তৰাধিকাৰৰ সময়ত আইনখনৰ একেবাৰেই কোনো কাৰ্য্যক্ষমতা নাই। ফলত আমাৰ মতে আনকি সম্পত্তিটো অ-ৰতন আৰু চূড়ান্তভাৱে তেওঁৰ বুলি ধৰি ল'লেও বাদীসকল ভীমাবাইৰ নিকটতম উত্তৰাধিকাৰী নহয়। এইদৰে আবেদন খাৰিজ কৰা হ'ল। এই আপীলত আমি খৰচৰ ক্ষেত্ৰত কোনো আদেশ নিদিওঁ, মাথোঁ যে প্ৰতিবাদী নং ১, প্ৰতিপালক অধিকৰণে ইয়াৰ খৰচ সম্পত্তিৰ পৰা ন্যায়বাদী আৰু মক্কেলৰ মাজত থকাৰ দৰে লাভ কৰিব। তলৰ আদালতে দিয়া খৰচৰ আদেশ বাহাল থাকিব।

আপীল খাৰিজ কৰা হৈছে।

আপীলকাৰীৰ বাবে অভিকৰ্তা: এম.এছ.কে. শাস্ত্ৰী।

১ নং উত্তৰদাতাৰ বাবে অভিকৰ্তা: পি.এ. মেহতা।

২ নং উত্তৰদাতাৰ বাবে অভিকৰ্তা: কে.জে. কালে।

#############